

KALP VE DOLAŞIM SİSTEMİ DEĞERLENDİRİLMESİ VE KLİNİK KARAR VERME

Prof. Dr. Ayla Yava, Uzm. Hemş. Aynur Koyuncu

GİRİŞ

Kalp ve damarlar, organizmanın varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan enerji üretimine yönelik gazlar, sıvı, besinlerin kan yolu ile ilgili bölümlere iletilmesi, atık gazlar ve bazı atık maddelerin toplanması ve elemine edileceği bölümlere ulaştırılmasında rol alan bir sistemdir. Kalp ve damarlar bu iletimi, kalbin pompalama gücünden başlayarak, damar sisteminin durumu, direnci, dolaşan kan hacmi ve sıvının akışkanlık özellikleri tarafından etkilenen basınç kanunları ile yönetir. Kalp ve damar sisteminin değerlendirilmesi bütün vücudun değerlendirilmesinden bağımsız düşünülemez. Değerlendirme tüm vücudun baştan-ayağa değerlendirilmesi sistemine göre yapılmalıdır. Kalp ve damarların değerlendirilmesi bireyin sadece kalp ve damar durumu hakkında bilgi vermekle kalmaz aynı zamanda başta solunum sistemi, böbrekler olmak üzere pek çok sistemin değerlendirmesine katkı sağlayacak önemli ipuçları verir. Sistemin değerlendirilmesi sırasında belirli bir sistematik yaklaşım sergilenmesi, verilerin daha kolay ve düzenli bir şekilde sağlanmasında kolaylık sağlayabileceği gibi, değerlendirmeyi yapacak olan sağlık profesyoneline yol gösterici de olabilir.

KALP VE DAMAR SİSTEMİNİN ANATOMİSİ VE FİZYOLOJİSİ

Kalp ve damar sistemi kanın vücuda dağıldığı, kapalı bir ağ sistemidir. Bu sistem; kanı vücuda pompalayan kalp ile kanı vücuda dağıtan ve toplayan damarlardan oluşur. Bu sayede oksijen ve besin; organ, doku ve hücrelere ulaşır. Hücrelerde oluşan atık maddeler de atılmak üzere ilgili sistemlere ulaştırılır.

Semilunar: Yarım ay şeklinde olan kalp kapağı

Senkop: Kısa süreli bilinç kaybı, baygınlık

Siklus: Döngü, bir dakikalık kalp döngüsü

Siyanoz: Deri ve müköz membranların mavi-mor renk değişikliği göstermesi

Stenoz: Darlık

Substernal: Sternum üzerindeki alan

Sübjektif: Sayısal değerlerle ölçülemeyen, algı, bilgi, ifadeler

Thrill: Kan akımının oluşturduğu titreşimlerin palpasyonla hissedilmesi

Trofik: Beslenme durumuyla ilgili

Türbülanslı akım: Girdaplı, dönemeçli yol izleyen kan akımı

Vazodilatasyon: Damarın genişlemesi, lümeninin genişlemesi

Vazokonstriksiyon: Damarın daralması, damar lümeninin daralması

Vizikosite: Akışkanlık (kanda)

KAYNAKLAR

1. Rubertone JA (2008) Anatomy of the Cardiovascular System. In: Cardiac Nursing: A Companion to Braunwald's Heart Disease. Moser DK, Riegel R. (Eds) Saunders Elsevier, US St Louis Missouri, 45-59.
2. Hinkle JL, Cheever KH. Brunner and Suddarth's (2014) Textbook of Medical Surgical Nursing Lippincott Williams and Wilkins, US Philadelphia 652-692.
3. Hall JE. Guyton & Hall (2011) Tıbbi Fizyoloji. Çeviri: Zeynep Solakoęlu. Nobel Kitabevi 83-92.
4. Yava A (2016) Kalp ve Dolaşım Sisteminin Fizyolojisi. İçinde: Hemşirelik ve Sağlık Meslek Okulları için Fizyoloji: Klinik Uygulamaya Yönelik. Sütçü Çiçek H, Yava A (Eds) Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 69-93.
5. Mohrman DE, Heller LJ (2010) Cardiovascular Physiology 7th Edition, The McGraw Hill Company, New York.
6. Dale D (2009) Hızlı EKG Yorumu. Çeviri Editörü Taha Okan. Güven yayıncılık;3-89.
7. Rautaharju PM. (2016) Eye witness to history: Landmarks in the development of computerized electrocardiography. J Electrocardiol. 49(1):1-6.
8. Man S, Maan AC, Schalij MJ, Swenne CA. (2015) Vectorcardiographic diagnostic & prognostic information derived from the 12-lead electrocardiogram: Historical review and clinical perspective. J Electrocardiol 48(4):463-75.
9. Pappano AJ, Wier WG, Nelson MT and Levy MN(2007) Cardiovascular Physiology, 9th Edition. PA: Mosby Elsevier. Philadelphia 269-291.
10. Chulay M, Burns SM (2010) AACN Essentials of Critical Care Nursing 2nd Edition, The McGraw Hill Company, Newyork 124-158.

11. Talley NJ, Connor SO (2010) Clinical Examination: A systematic guide to physical diagnosis, 6th Edition.
12. Badır A (2011) Sağlık Eğitimi ve Sağlığın iyileştirilmesi. Dâhili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım. Edidörler: Karadakovan A, Eti Aslan F. Nobel Kitabevi 451-471.
13. Black JM (2005). Management of clients with vascular disorders (in) Black JM, Hawks JH (Editors). Medical Surgical Nursing, Clinical Management for Positive Outcomes. 7th edition, Elsevier Saunders, St Louis Missouri US, 1507-1554.
14. Glotzer J (2008) Nursing Assessment in the Inpatient Setting In: Cardiac Nursing: A Companion to Braunwald's Heart Disease. Moser DK, Riegel R. (Eds) Saunders Elsevier, US St Louis Missouri, 561-574.
15. L, Herlitz J, Bossaert L, Halinen M, Keltai M, Koster R, Marcassa C, Quinn T, van Weert H (2002). Task force on the management of chest pain European Heart Journal 23, 1153–1176.
16. Badır A (2010) Kalp ve Dolaşım Sisteminin Değerlendirilmesi. içinde: Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım. Karadakovan A, Eti Aslan F. (Eds). Nobel Kitabevi, Adana 457-476.
17. Nichols WW and O'Rourke MF (2005) McDonald's Blood Flow in Arteries: Theoretical, Experimental and Clinical Principles, 5th Edition. NY: Oxford University Press. New York.
18. The Task Force for the management of arterial hypertension of the European Society of Hypertension (ESH) and of the European Society of Cardiology (ESC) 2013. ESH/ESC Guidelines for the management of arterial hypertension. European Heart Journal (2013) 34, 2159–2219
19. The Task Force on the management of stable coronary artery disease of the European Society of Cardiology (2013). 2013 ESC guidelines on the management of stable coronary artery disease. European Heart Journal 34, 2949–3003.
20. Lam A, Wagner GS, Pahlm O. (2015) The classical versus the Cabrera presentation system for resting electrocardiography: Impact on recognition and understanding of clinically important electrocardiographic changes. J Electrocardiol. 48(4):476-82.
21. Demirtaş, M (2006) Güncel Doğrular ile EKG Yorumu (Çeviri) Nobel Kitabevi, Adana, 1-35.